

N:o 42.

Ank. till Riksd. Kansli den 14 April 1882, kl. 6 e. m.

Lag-Utskottets Utlåtande, i anledning af väckt motion om upphörande af en under namnet »resekallspenningar» till presterskapet i Skåne utgående utskyld.

I en inom Andra Kammaren afgifven samt till Lag-Utskottet hänvisad motion, N:o 63, har Herr *Christen Assarsson* anført, att bland de flere till presterskapet i Skåne utgående olika utskylder förefunnes en, som, under namnet af resekallspenningar, kyrkoherde vid tillträde till pastorat undfinge af kyrkan, och hvars belopp lämpades efter kyrkans förmögenhet och tillstånd; samt att denna utskyld, som, då den pålades, måhända haft skäl i dåvarande förhållanden, numera, sedan utskylden förändrats derhän, att densamma, som under de senare tiderna flerstädes uppgått till icke obetydliga belopp, ansåges utgöra en hjälp för kyrkoherde vid flyttning till det pastorat, som han erhållit, syntes helt och hållet oberättigad. På grund häraf föreslår motionären, »att Riksdagen ville för sin del besluta, att ifrågavarande så kallade flyttningshjälp icke vidare af kyrkorna må utgå».

På sätt motionären andrager, undfå kyrkoherdarne i Skåne, vid tillträde till pastorat, af kyrkomedel så kallade resekallspenningar, hvilkas belopp lämpas efter kyrkornas förmögenhet och tillstånd.

Redan i Kristian III:s kyrkoordonnans, stadfästad den 14 Juni 1539 å herredagen i Odensee finnes ifrågavarande utskyld omnämnd i följande ordalag: »Huru Kirkens tienere skulle tillskickes: at naar den person er kalder, daa skall Kirken, som saa udskicker samme person till *Super attendenten* och Lehnsmanden, staa hans taring». Detta bekräftades genom Kristian IV:s (stora) recess den 27 Februari 1643 1—4—63 i följande ord: »Naar nogen prest kallis till kald, daa skall Kirken hielpe paa hannem till sin förtäring och reise till Bispen to gange, och till Lehnsmanden en gang, efter som Kirkens forswar kan siunis, och Kirkens tillstand kand taale».

I fredsfördraget i Roskild den 26 Februari 1658, art. 9, öfverenskoms mellan de kontraherande makterna, det alla ständer i de till Sverige afträdde landsdelarne skulle »blifva vidh theras vanlige Rätt, Lagh och gamle Privilegier och Frijheter oturberade och obehindrade så vjda the icke löpa, eller strijda contra leges fundamentales aff Sveriges Chrono», hvilken öfverenskommelse i nästan alldeles samma ordalag upprepades i fredsfördraget i lägret för Köpenhamn den 27 Maj 1660, art. 12; och i 9:de punkten af Malmö recess den 18 September 1662 bestämdes härom ytterligare: »Belangande Clericiet och det Andeliga Ståndet, så förblifver det sammaledes vid sin respect och Heder, och vid de Stadgar och Ordinantier samt lofligt Bruk och Sedvana, dem och deras stånd och kyrkoväsendet angående, som de härtil öfvat hafva; Enkannerligen hafva Biskoppen och Prästerne til att niuta de Beneficier och underhåld som de för deras kall och Embete härtil åtniutit hafva, beståendes uti deras Prästegårdar, Stommar, Offer, Tionde, och hvad mera dem med rätta tillkommer, och i Commissariernas förklaring uppå deras Gravamina til en dehl finnes beskrifvit; — —»

Resekallspenningarne omtalas ock uti synodalhandlingarne för Lunds stift år 1699 § 7 sålunda:

»Resolution finnes hos Kyrkio Inspectoren, at de nys till Pastorater ankomne herrar Pastores niuta det gratial af Kyrkio medlen, under resepenningars om Pastoratet titul, som danska Recessen dicterar, och varit förr brukelig, då ock summan kan så lämpas, at de förra vanliga *Introductions* penningar deruti kunna innebegripas».

Privilegierna för biskoparne och samtliga presterskapet i Sverige och dess underliggande landskap den 16 Oktober 1723 handla uti *fjerde punkten* särskildt om presterskapet i de återeröfrade södra provinserna:

»Hvad Skåne, Halland, Blekingen och Bohus-lähn widkommer, så skal Presterskapet efter Freds-Fördragen och Malmö Recessen niuta och

behålla under wanlig frihet theras Preste-Gårdhar, *Mensal* rättigheter och *Annexer*, med all frucht och landgille, samt steds mål, äcker och arbete af sådana *Annexe-Hemman*. *Thesslikes skola the och niuta the inkomster och förmohner, som the i krafft af förbemälte Freds-Fördrag och Malmö Recess af ålder hafvt hafwa*».

Någon tvekan synes emellertid sedermera hafva uppstått om det berättigade i resekallespenningarne, såsom framgår af följande mom. i landshöfdingens i Malmöhus län C. G. Sjöblads skrifvelse till kyrkoinspektoren Stenhoff af den 30 Januari 1745:

»1:o. Beträffande de så kallade *Resekalls-penningar*, så alldenstund de hafva sin grund, såväl uti Kyrko-ordinantien, som Kung Christian den 4:des Recess af år 1643 den 27 Febr., angående Christelig seden, hvarest, uti första boken 4 Cap. 63 § handlas om kyrkornas bekostning vid prestekall, efter deras tillstånd och vilkor, hvarefter det allt sedan varit brukeligt, att en del Pastorer vid sitt anträde till Pastoratet af Kyrkornes medel erhållit slika penningar, utan att denna lagen och ordinantz härutinnan är vorden ändrad och upphäfvnen; hafvandes således denna afgiften lag till grund, samt stödjer sig på Kongl. Förordningar och ytterligare confirmationer, och ej på någon oskäligen sedvana; för den skull bör ej allena uti nästl. års nu förestående kyrkoräkning de tid efter annan balancerade Resekallespenningar balanceras, utan äfven hädanefter godtgöras till den summa, som för hvart Pastorat vanligt varit, och det så ofta ändring sker med någon Kyrkoherde, och han åstundar sådana penningar tillgodonjuta — — —».

Lika med motionären, finner Utskottet de förhållanden, som ursprungligen föranledt utgörande af resekallespenningarne, icke vidare förefinnas samt dermed ock nämnda utskyld, hvilken icke lär af alla tillträdande kyrkoherdar utkrävas, hafva förlorat sin skäligen grund. Ytterligare utredning i ärendet, särskildt beträffande frågan, huruvida ifrågavarande utskyld jemväl utgår i Blekinge, Halland och Bohuslän, torde emellertid vara erforderlig; hvadan Utskottet hemställer,

att Riksdagen ville i underdånig skrifvelse anhålla, det Kongl. Maj:t måtte taga i nådigt öfvervägande, huruvida icke de för närvarande vid kyrkoherdes tillträde af pastorat i Skåne, och möjligen äfven i Blekinge, Halland och Bohuslän, till honom af kyrkomedel utgående så kallade resekallespenningar må kunna för framtiden upphöra, samt, derest Kongl. Maj:t pröf-

var sådant böra ske, till Riksdag och Kyrkomöte göra den framställning, som häraf påkallas.

Stockholm den 14 April 1882.

På Lag-Utskottets vägnar:

AXEL BERGSTRÖM.

Herrar *Widmark* och Grefve *Mörner* hafva begärt få här antecknad, att de i följd af erhållen ledighet från riksdagsgöromålen icke deltagit i ärendets behandling inom Utskottet.
